

VOORE PÕHIKOOLI AINEKAVA

ÕPPEAINE	EESTI KEEL
ÕPPEAINE KIRJELDUS	Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevoime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga. Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema. 1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavalukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirja pandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse tervikteoste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada

	lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.
	TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD
I KOOLIASTE	Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt; 3) omandab eesti keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; Õpilane: 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis; 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid; 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid; 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse; 6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamisega; 7) tunneb joonis- ja kirjatahti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust; 9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel; 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi; 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste; 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt; 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid; 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi; 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi; 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab

	sõnaartiklist vajalikku teavet.
II ja III KOOLIASTE	II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid. Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös. Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus. Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni. Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine,

muutmine ja taasesitamine.

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

Kooliastme õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane:

- 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;
- 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse;
- 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;
- 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;
- 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe;

	7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest. Tekstiloomed Õpilane: 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis. Keeleteadlikkus Õpilane: 1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; 2) eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest; 3) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme; 4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 5) järgib eesti õige kirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 7) kasutab õige kirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.
--	--

EESTI KEEL 2.KLASS

Õpitulemused	Õppesisu
Suuline keelekasutus	
Kuulamine Eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi. Kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil. Koostab õpetaja abil kuuldu põhjal skeemi või kaardi. Kasutab kõnes terviklauseid. Teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ja õpetaja abil lähedase tähendusega sõnu.	Kuulamine Hääliku pikkuste eristamine, pöörõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kõnelemine Samatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema

Väljendab arusaadavalt oma soove, vestleb loetust kogetust. Annab edasi loetu, filmi ja teatrietenduse sisu. Koostab jutu pildiseeria abil, pildi või küsimuste toel; mõtleb loole alguse või lõpu. Vaatleb, kirjeldab nähtut, märkab erinevusi. Esitab luuletust peast.	dialoogi jälgimine; hinnangud tegelastele ja sisule. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringud jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine raamatu, filmi vm kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, nõustumine, mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma kirjeldamine tugisõnade, skeemi abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, esitamine ja neile vastamine. Eri meeleoluga luuletuste peast esitamine.
Lugemine Õpilane loeb õpitud teksti õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu; enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu. Mõistab häälega või endamisis lugedes loetu sisu. Vastab teemekohtadele küsimustele. Leiab tekstist iseseisvalt küsimustele vastuseid.	Lugemine Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Kahekõne lugemine. Intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (kiri, teade, sõnastik, ajakirja rubriik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Raamatu teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide ja üksikute sõnade alusel. Teksti sõnastiku kasutamine. Tekstis küsimuse, palve, käsu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele

Tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna. Kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi. On lugenud mõnd lasteraamatut. Nimetab tegelasi, annab edasi loetu sisu mõne huvitava episoodi järgi.	vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Luuletuse ilmakas esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku raamatu otsimine raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	
Õpilane kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja seoseid. Kirjutab tahvlilt või õpikust ära. Täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut; paigutab näidise järgi tööd vihikulehele; varustab tööd kuupäevaga. Koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate. Kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil. Eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit. Kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse. Märgib kirjas õigesti täishäälikuid. Teab peast võõrtähtedega tähestikku. Alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga. Kasutab suurt algustähte nimedes. Kirjutab õigesti sõnade lõpud -d, -te, -ta, -sse, -ga.	Kirjatehnika Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele; kuupäeva kirjutamine. Kirjalik tekstiloom. Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel. Fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. Õigekeelsus. Varasemale lisanduvad keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri. K, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses; h sõna alguses. Silbitamine ja poolitamine. Lauseliik ja lõpumärk (jutustav ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses (et, sest, aga, kuid puhul). Suur algustäht nimedes. Sõnade lõpu õigekiri -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (millesse?), -ta (millela?). Ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite

Kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses tuttavat teksti ja kontrollib näidise järgi. (20-25 sõna).	ulatuses (20-25 sõna lihtlausetena). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse. Kirjavea vältimine, kui veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse.
---	---

EESTI KEEL 4.KLASS

Õpitulemused	Õppesisu
Tunneb vanasõnu. Teab peast tähestikku. Tunneb häälikute liigitus. Teab liidete -gi ja -ki kirjutamise reeglit. Jutustab kodust, perekonnast, lemmikloomast. Tunneb i ja j kasutamise reegleid. Oskab läbi viia miniuurimust. Oskab kirjutada memuaari.	Mina, kodu ja perekond. Häälik ja täht. Lühend. Häälikute liigid. Häälikuteühendid. Tähestik. I ja j Memuaarid.
Tunneb silbitamise ja poolitamise reegleid. Oskab kirjutada levinumaid võõrsõnu. Teab mõiste sünonüüm tähendust. Jutustab vanematest ja vanavanematest.	Minevikust ja esivanematest. Luuletus. Silbitamine ja poolitamine. Sünonüümid. Võõrsõnad.
Tunneb nimi-, omadus- ja asesõnu ja oskab nende kohta küsimusi esitada. Teab arvutamängude häid jahalbu külg. Osaleb rühmatöös. Oskab joonistada koomiksit. Oskab esitada küsimusi elusa ja eluta kohta.	Oh, kooliaeg, oh, kooliaeg... Sõnaliigid. Asesõna. Koomiks. Õudusjutt. Kas elus või eluta?
Tunneb kokku- ja lahkukirjutamise reegleid. Tunneb liitsõnu. Oskab katkendile jätku ennustada. Teab muinasjutu tunnuseid. Oskab jõululuuletusi ilmekalt peast lugeda. Jutustab jõulukommetest.	Eks hea olla igaüks tahaks... Liitsõna. Kokku- ja lahkukirjutamine.
Tunneb tegusõnu ja oskab määrata nende aega. Teab loodushoiu vajalikkusest. Oskab vaadelda ja arutleda. Oskab kasutada teatmeteoseid info leidmiseks. Oskab tegusõna põhjal määrata tegijat.	Loodus on üks hiiglavõimas asi. Tegusõna. Olevik jaminevik. Tegija tegusõnas.
Oskab kasutada lauselõpumärke. Oskab kirjutada arvsõnu ja järgarvsõnu. Teab nende kokku- ja lahkukirjutamise reegleid. Oskab peegeldavalt kuulata.	See põnev tehnikamaailm. Lause. Lause lõpumärk. Arvsõnad.

Leiab infot erinevatest allikatest. Oskab kirjutada reklaami.	Järgarvud. Arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Oskab kasutada suurt ja väikest algustähte. Tunneb lausete liike ja oskab kasutada liitlauses kirjavahemärke. Oskab esitada pantomiimi.	Vaikust! Etendus algab. Lausete liigid:liht- ja liitlause. Nimi ja nimetus. Pantomiim.
Oskab kasutada otsekõnet. Oskab rääkida anekdoote ja naljandeid. Tunneb kõnekäände. Tunneb antonüüme. Teab, mis on algriim.	Aprill! Aprill! Otsekõne. Otsekõne ja saatelause. Kõnekäänd. Vastandsõnad ehk antonüümid. Anekdoot. Algriim.
Oskab liigitada raamatuid. Loeb ajalehe artikleid. Oskab kirjutada kirja.	Raamatute võlumaailm.

EESTI KEEL 5.KLASS

Õpitulemused	Õppesisu
Mõistab keeleolemust, mitmenäolisust.	Keel suhtluses. Sõnavara.
Teab mõisteid: viipe-, sala- ja tehiskeel. Mõistab keele olulisust. Oskab leida kaardilt infot ja seda tekstis kasutada. Oskab eri tekstidest saadud infot võrrelda.	Mis keel on? Tehis- ja salakeeled.
Arutleb keele muutumise üle. Oskab valida olukorrale vastavat sõnavara. Teab sõnavara laiendamise võimalusi. Oskab kirjutada viisakat ja asjakohast kommentaari.	Keel muutub.
Teab võõrsõna tunnuseid. Teab õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendust.	Sõnade laenamine. Võõrsõnad.
Täiendab teadlikult oma sõnavara liitsõnade moodustamise teel. Teab, mis on liitsõna põhi- ja täiendosa.	Sõnade liitmine. Liitsõnad.
Teeb vahet liitsõnal ja tuletisel. Rikastab oma sõnavara tuletiste loomise abil.	Sõnade tuletamine. Tuletis.

Teab kirja kirjutamise nõudeid.	Kiri.
Teab häälikute liike. Oskab nii silbitada kui ka poolitada.	Häälikõigekiri. Sõna koosneb häälikutest. Silbitamine ja poolitamine.
Teab peast tähestikku. Oskab lugeda teabeteksti. Oskab seostada uut infot varasemate teadmistega. Oskab leida infot sisukorrast, registrist ja internetist. Oskab koostada ning esitada lühiettekannet.	Tähestik. Teabeteksti erandid.
Kirjutab veaohlikke sõnu õigesti. Oskab rakendada i ja j kirjutamise reegleid. Kordab ning õpib lisaks h-ga algavaid sõnu. Mõistab virtuaalkeskkonnas suhtlemise eripära.	Kas üks või kaks tähte? I ja j h
Tunneb häälikuühendi õigekirja reegleid ja kirjutab õigesti.	Häälikuühendi õigekiri.
Tunneb kaashäälikuühendi põhireeglit ning nelja erandit. On tähelepanelik sulghäälikute kirjapanekul, teab põhireeglit ning erandeid. Märkab tekstis vigu ja oskab neid parandada.	Kaashäälikuühendi erandid. Sulghäälikute naabrid.
Teab, et nimed kirjutatakse suure tähe ja nimetused väikese tähega. Oskab kirjutada keerulisemaid ja erandlikke kohanimesid.	Algustäht nimes ja kohanimes.
Teab, et ajaloosündmused ja üritused kirjutatakse väikese tähega. Teab pealkirja kirjutamise reegleid. Oskab leida tabelist ja veebilehelt infot.	Üritused ja ajaloosündmused. Pealkirjad.
Tunneb loo ülesehitust. Oskab pildi järgi jutustada.	Millest lugu räägib? Jutu ülesehitus.
Oskab koostada mõistekaarti ning kasutada seda oma elamustest kirjutades. Oskab alusteksti edasi arendada. Oskab anda tagasisidet kaaslaste tööle ning parandada oma tööd teistelt saadud tagasiside järgi. Oskab kirjutada põnevuslugu, osaleb klassi lugude kogumiku koostamisel.	Jutu kirjutamine. Mõtete kogumine. Tagasiside.

Oskab seletada vanasõnade ja kõnekäändude tähendust. Eristab fakti arvamusest. Oskab liigitada sõnu muutmisviisi ja tähenduse järgi.	Kirjeldamine. Sõnu saame muuta. Vanasõnad. Kõnekäänud. Fakt. Arvamus.
Tunneb käändsõnade liike. Oskab teha järeldusi, koostada teksti pildi põhjal.	Lähemalt käändsõnadest.
Tunneb kirjelduse ülesehitust. Oskab kirjeldada. Teab, mille poolest erinevad asjalik ja elamuslik kirjeldus.	Kirjeldamine.
Teab eesti keele käändeid ja nende küsimusi. Eristab ainsust mitmusest.	Käänamine. Ainsus, mitmus.
Oskab kolme esimest käänat moodustada ning tekstis kasutada. Oskab põhikäänete järgi moodustada teisi käändevorme, kontrollida neid ÕS- st.	Nimetav, omastav, osastav.
Teab kohakäändeid ja nende tähendusi. Oskab valida lausesse õige käändevormi. Oskab ÕS-i kohanimevalikust leida õige vormi.	Kohakäänded.
Teab viit viimast käänat. Oskab neid moodustada ja kasutada.	Viis viimas käänat.
Oskab pildi järgi moodustada olukorda sobivaid lauseid nii suuliselt kui kirjalikult. Tunneb ära aluse ja öeldise.	Suhtlemiseks kasutame lauseid. Alus ja öeldis.
Oskab lauset laiendada, käändsõnu täpsustada.	Laiendame lauset.
Oskab eristada liht- ja liitlauset. Oskab leida koondlausest korduvaid lauseliikmeid. Oskab koondlauset kirjavahemärgistada. Oskab lihtlauseid liitlauseks ühendada. Oskab kirjavahemärgistada kahe järjestikuse osalausega liitlauset.	Lausete liigid. Koondlause. Liitlause.
Õpib märkama põhjuse-tagajärje seoseid. Oskab esitada miks-küsimusi.	Õpime arutlema.

Teab arutleva teksti põhiosasid. Oskab anda loetule hinnangut ja seda põhjendada.	Kuidas kirjutada arutlust?
Osaleb aktiivselt rühmaarutelus. Oskab avaldada arvamust ja seda põhjendada.	Arutleme rühmas.
Oskab märgata ümbrust ja seostada igapäevaelu ja eesti keele õigekirja reeglitega.	Õuetunnid sõnavara ja õigekirjareeglite kordamiseks.

EESTI KEEL 6.KLASS

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Suuline ja kirjalik suhtlus • Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas. Teksti vastuvõtt • Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommerts kanalite eesmärgi; • tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida	Suuline ja kirjalik suhtlus Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldute hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses. Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine. Teksti vastuvõtt Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine. Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekteerimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine.

meediatekste nende ülesehituse põhjal;

- kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid;
- leiab tekstist argumenti ülesehituse osad;
- teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.

Tekstiloomine

- Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti;
- valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega;
- kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni;
- avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis;
- kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, aramuslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

Tekstiloomine

Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine.

Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumentid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.

Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes.

Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, aramuslugu, intervjuu.

Keeleteadlikkus

Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine.

Õigekiri

Keeleteadlikkus • Nimetab Eesti suuremaid murdealasid • kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks; • teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; • eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; • kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates. <u>Sõnavaraõpetus</u> Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne. <u>Vormiõpetus</u> Grammatiline ühildumine käändes ja arvus. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line</i>-liitelised omadussõnad). Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. <u>Lauseõpetus</u> Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks.	Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine. Veaohklikud liited: -lik; -likkus. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks. Interpunktsooniharjutused ja tekstide koostamine.
--	---

Rindlause ja osalause. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.	
--	--

EESTI KEEL 7.KLASS

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Suuline ja kirjalik suhtlus tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner; Teksti vastuvõtt iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust; leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki	Suuline ja kirjalik suhtlus Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtlejate rollid, suhtlusviis). Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel vs. argikeel. Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Diskussioonis partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt. Teksti vastuvõtt Žanri e tekstiliigi mõiste. Pragmaatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;

analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis.

Lugemisstrateegiate valimine, eesmärgistab ja kavandab oma lugemist. Teksti kohta eri liiki küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järeldamine, hindav, kontrollimine, uue terviku loomine.

Multimodaalsus. Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multimodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.

Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev. Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuste alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalis-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused: seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused: hinnangulisus, vastandus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad.

Tekstiloom

ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;

arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;

Töö erinevate tekstidega.

Tekstiloom

Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs.

Tekstisidususvõtted lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile.

Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitötluse põhimõtted.

vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberkiri; kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid, mis sobivad enda teksti; kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne; kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel. Keeleteadlikkus väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit;	Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Kirja ülesehitus: pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid. Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus. Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel. Intellektuaalomand. Keeleteadlikkus Indoeuroopa keeled. Eesti keel kui soome-ugri keel ja läänemeresoome keel, läänemeresoome keeled. Läänemeresoome keelte eripära: astmevaheldus, käändesüsteem jne. Teise keelega kõneleja toetamine: parafraseerimine, sõnade pakkumine, keele pakkumine, julgustamine, oma kõne tempo ja raskusastme kohandamine.
--	---

silbitab ja määrab silpide liike; kasutab õigekeelsusalliakid välte ja rõhu määramisel; kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; selgitab käänetevahelisi seoseid; kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis Häälikuõpetus ja õigekiri Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Vormiõpetus Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja tähendusvarjundid. Tegusõna käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis. Tegusõna astmevaheldus: veaohalikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöörddevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veaohalikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine. Veaohlike käänd-pöörd sõnade kasutamine enda	Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüvevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldamine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehäälidus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja häälidamine. Välte ja õigekirja seosed. Kirjalike tekstide koostamine.
---	--

tekstis. Õigekiri Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine. Lauseõpetus Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis. Sidendite funktsioon.	
---	--

EESTI KEEL 8.KLASS

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Suuline ja kirjalik suhtlus teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil; märgab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; annab kaaslastele tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi; analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi. Teksti vastuvõtt	Suuline ja kirjalik suhtlus Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine. Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslaste julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas. Virtuaalkeskonna suhtlussituatsioonide analüüsimine. Teksti vastuvõtt Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja

tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust; loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste; osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal; kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke; kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; märgab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina.	ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine. Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: aramuslugu, essee, arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.
Tekstiloome leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis; kirjutab enda tekste prtosessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamusi.	Tekstiloome Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand. Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine.

Keeleteadlikkus nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes; kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul; nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid; teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; kirjeldab lause suhtluseemärki, määrab lauseliikmed; selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt; kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; valib konteksti otsekõne, tsitaadi või	Arvamusloo kirjutamine: eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine. Keeleteadlikkus Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdkonna oskussõnastike kasutamine Sõnaliikide meenutamine: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendtegesõna.
---	--

kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt Algustäheõigekiri Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust jm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul. Lauseõpetus ja õigekiri Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine. Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. <u>Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.</u>	Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlauseid. <u>Lauseskeemid. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis.</u>
---	---

EESTI KEEL 9.KLASS

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Suuline ja kirjalik suhtlus osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis; märkab suulistest ja kirjalikes tekstides tehtavaid	Suuline ja kirjalik suhtlus Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -

keelevalikuid, analüüsib neid; oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides; tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid; esitab kuuldud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt. Teksti vastuvõtt tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid; koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt; hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe; teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist	väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevalikud. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekoheesus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevalikud. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Autorile viitamine. Teksti vastuvõtt Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid keelevaldkonna teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt. Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid kõnes. Kriitiline lugemine. Hinnangu väljendusvahenidte analüüs arvamusalustes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.
--	---

kirjeldades ja autori hoiakutega seostades analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärgi, leiab kõnest teabe, autori seisukoha. Tekstiloome määratleb enne kirjutamist suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti; koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid; esineb suuliselt ja peab kõnet; oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada; toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi. Tekstiloome Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.	Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne. Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus, retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. Keeleteadlikkus Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja
--	---

Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valik. Keeleteadlikkus väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust; meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid; kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides; kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstis. Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine. Algustäheõigekirja kordamine. Konteksti arvestamine algustähe valikul. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Sõnavaraõpetus Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende	keele areng, keelekorraldus ja keelehoole Eestis. Eesti keeleseadus. Õigekirja kordamine Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. Veaohtriku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs.
--	--

stiilivärving. Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.

Lauseõpetus

Modaalsus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis. Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.